

Liikenneviraston asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

23.9.2016

Liikennevirasto

- Liikennevirasto on tilaajaviranomainen, joka hankkii kilpailuttamalla tehtävänsä toteuttamiseksi tarvittavat urakat ja palvelut ulkopuolisilta toimittajamarkkinoilta.

Liikenneviraston hankintojen kokonaisarvo on vuosittain noin 1,6 miljardia euroa.
Tämä on noin neljännes kaikista Suomen infra-hankinnoista ja noin neljännes kaikista valtion hankinnoista.

- Liikennevirasto soveltaa hankinnoissa joko hankintalakia tai erityisalojen hankintalakia.
  - Erityisalojen hankintalakia sovelletaan radanpidon hankinnoissa.

Halvin hinta tarjousten valintaperusteena

- Väite siitä, että käyttämällä valintaperusteena halvinta hintaa, saataisiin pelkästään huonolaatuista lopputulosta, ei pidä paikkaansa.
- Laatu ei ole tarjouksen vertailuperusteissa, vaan hankintayksikön tarjoajalle asettamissa soveltuvuusvaatimuksissa, hankinnan kohteelle asetetuissa vähimmäis- ja laatuvaatimuksissa ja sopimuskauden aikaisessa laadun seurannassa.
- **Liikennevirasto toivoo, että hankintayksiköllä säilyy mahdollisuus valinta hinnaltaan halvin tarjous, mikäli se o tarkoituksenmukaista hankinnan kohden huomioiden** – myös laadun käyttämiselle vertailussa on paikkansa.

Laadun käyttäminen valintaperusteena ei välttämättä ole tae laadukkaan lopputuloksen saamiseksi → laadullisesti huonoin saattaa kuitenkin voittaa

Verovelka

- HE:n 81 §:n 1 mom. 4-kohdan mukaan hankintayksikkö voi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle tarjoajan, joka on todistettavasti laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa veroja tai sos.turvamaksuja. Tätä oikeutta hankintayksiköllä ei kuitenkaan ole, jos tarjoaja on sopinut maksujärjestelystä.
- Liikenneviraston näkemyksen mukaan oikeus sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle täytyy olla mahdollisista sovituista maksujärjestelyistä huolimatta.

- Arvoltaan isoissa tarjouskilpailuissa ei ole yhteiskunnan etujen kannalta tarkoituksenmukaista hyväksyä sellaisen tarjoajaa mukaan tarjouskilpailuun, jolla on merkittäviä määriä maksamattomia veroja ja/tai sosiaaliturvamaksuja:
  - riski hyväksyä harmaata taloutta,
  - sopimuksessa sovittuun laatutasoon liittyvät vaikeudet (=ei saada mitä tilataan),
  - aliurakkasuhteisiin liittyvät maksuvaikeusongelmat,
  - sopimusaikaista valvontaa tulee huomattavasti lisätä
  - sopijapuolen ajautuessa maksukyvyttömäksi, ajallisia että taloudellisia menetyksiä

Hankintasopimuksen jakaminen osiin

- Kilpailutettavan hankinnan tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden arviointi on merkittävä ja tärkeä osa hankintojen valmistelua, jossa huomioidaan hankinnan kohde ja tavoite, käytettävissä olevat rahat sekä toimittajamarkkinat.
- Aina hankinnan jakaminen osiin ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista
- ❖ Liikenneviraston hankinnoissa jakamatta jättäminen saattaa olla perusteltua etenkin liikenneväylien kehittämishankkeissa, joissa hankinnan riittävä koko mahdollistaa innovatiivisen ja tehokkaan toteutuksen.
- **Liikennevirasto pitää tärkeänä, että harkintavalta siitä minkälaisia kokonaisuuksina hankintayksikkö kilpailuttaa, säilyy hankintayksiköllä.**

Rikosrekisteriotteiden käsittely

- Esitetty malli rikosrekisteriotteiden käsittelylle tulee aiheuttamaan merkittävästi hallinnollista lisätyötä sekä tarjoajille että hankintayksiköille.
- Esitys tarkoittaa sitä, jos johtohenkilöitä yrityksessä on keskimäärin viisi, että Liikennevirasto pyytää ja palauttaa vuosittain noin tuhat alkuperäistä rikosrekisteriotetta. Valtakunnan tasolla määrä on jopa 20 000 kappaletta.
- Liikennevirasto katsoo, että paperikopio otteesta tai sähköinen ote riittäisi, jolloin otteen voisi hävittää heti kun se on tarkastettu ja vältyttäisiin edes takaisin lähettämisestä tai kalliiden alkuperäisten kappaleiden turhalta hävittämiseltä.

Esityksen mukaan otteesta ei saa ottaa jäljennöstä tai tallentaa sitä. Tämä koskee sekä tarjoaja että hankintayksikköä. Hankintayksikön olisi esityksen mukaan tarkastamisen jälkeen hävitettävä tai palautettava ote henkilölle, jota se koskee.

Uusi laki voimaan nopeasti

- EU:n hankintadirektiivi on tullut voimaan huhtikuussa 2016. Suomessa on edelleen voimassa vuoden 2007 hankintalaki
- Vuoden 2007 hankintalain ja hankintadirektiivin sisällöt ovat osin ristiriidassa.
- Kahden sisällöltään poikkeavat säädöksen voimassaolo aiheuttaa suurta epävarmuutta hankintaprosessin läpivientiin ja tämän takia jopa hankintojen käynnistämistä myöhennetään.
- **Liikennevirasto toivoo, että uudet lait saataisiin mahdollisimman nopeasti voimaan**!